

Sámi Offelaččat / Samiska vägvisare i Sverige

Under det senaste decenniet har återkommande internationell kritik riktats mot den svenska statens bristande förmåga att värna samiska rättigheter i det svenska samhället. Okunskap om och fördomar mot samer har länge präglat relationen mellan majoritet och urfolk, en situation som ständigt reproduceras genom det svenska skolsystemet då inslag och undervisning som berör samiska frågor generellt sett är frånvarande på samtliga nivåer i den svenska skolan såväl som i lärarutbildningen. Denna avsaknad av kunskap medför i förlängningen att majoriteten av politiker, lärare, makthavare, myndigheter och andra beslutsfattare har inte tillgång till nödvändig och grundläggande kunskap om samiskt samhälle, kultur och historia. Trots att kritiken mot den omfattande bristen på kunskap om samiska förhållanden är skarp och återkommande, har däremot statliga initiativ till konkreta kunskapshöjande åtgärder än så länge varit få och otillräckliga.

Norge har sedan 2004 drivit en lyckad och uppskattad kunskapshöjande verksamhet som aktivt motverkar den brist på kunskap om urfolket samerna som råder. Sámi Offelaččat/Samiska vägvisare är studenter som reser runt i Norge och håller föredrag om samer, först och främst på gymnasieskolor. Vägvisarna studerar Samisk kultur- och samfunnskunskap på Samisk högskola i Kautokeino, och arbetar som vägvisare som en del av deras utbildning. Samiska Vägvisare lanserades av departementet för lokal förvaltning och regional utveckling. 2007 gjordes en stor utvärdering som konstaterade att Samiska Vägvisare var en verksamhet som nått sina mål och bedömdes vara en god åtgärd bland andra. I samband med resultatet från utvärderingen beslutades det att verksamheten skulle fortsätta bedrivas permanent som ett komplement till skolornas undervisningsverksamhet om samer.

Under åren 2017-2019 drev Sáminuorra tillsammans med Vaartoe/Centrum för samisk forskning en utbildningssatsning där tre ungdomar under terminerna besökte skolor för att föreläsa om samer och hur det är att vara same idag. Konceptet bygger på den norska modellen som beskrivs ovan. Det finns ett stort behov av denna utbildning i Sverige.

Det finns stora möjligheter att åstadkomma förändringar i positiv riktning, men för att det ska fungera så krävs det att staten satsar på en långsiktig strategi och säkra finansiering för detta. I dagens samhälle kan vi se att det finns mycket vardagsrasism, för att förebygga det här så krävs det att vi satsar på barn och unga.

Sámiid Riikkabellodat yrkar

Att Sametinget ska verka för att ett offelaš-system skall finnas i Sverige

Johanna Njaita
Sámiid Riikkabellodat

Anja Fjellgren Walkeapää
Sámiid Riikkabellodat